

Asia: VN/21641/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Akava suhtautuu varauksellisesti lukuvuosimaksujen korottamiseen. Lukuvuosimaksujen korottaminen ei vahvista korkeakoulujen taloutta, jos hakija- ja opiskelijamäärät pienenevät samalla, kuten hallituksen esityksen vaikutusarviossa ennakoidaan.

Suomen kilpailukyvyyn ja osaamistason vahvistaminen ei onnistu ilman kansainvälisiä osaajia. Suomen tulee panostaa kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien houkutteluun sekä heidän kotouttamiseen ja pitämiseen.

Lausunnonantajan näkemykset koskien hakemuksen käsittelymaksun palauttamista

Maksun käyttöön ottamisen tavoitteena on vähentää korkeakouluja työllistäneitä harkitsemattomia ja heikkolaatuisia hakemuksia. Akava kannattaa tavoitetta ja toimia, joilla selkeytetään hakemista korkeakouluun tai joilla vähennetään korkeakouluja työllistäneiden harkitsemattomien ja heikkolaatuisten hakemusten määrää. Toistuvat lukukausikohtaiset käsittelymaksut eivät saa kuitenkaan kasvattaa opiskelijoiden jo huomattavaa taloudellista kuormitusta kohtuuttomasti.

Lausunnonantajan näkemykset tilauskoulutuksen muutoksista

Akava katsoo esitetyt muutokset tilauskoulutuksen säännöksistä perustelluiksi. Lähtökohta, jossa tilaaja maksaa koulutuksen kustannukset kokonaisuudessaan eikä yksittäiseltä tilauskoulutusopiskelijalta voida periä lukuvuosimaksuja, on kannatettava.

Lausunnonantajan näkemykset koskien lukuvuosimaksujen korottamista

Akava suhtautuu varauksellisesti lukuvuosimaksujen korottamiseen.

Maksujen korottamisella tavoitellaan lukuvuosimaksuvelvollisten korkeakouluopiskelijoiden kouluttautumisesta aiheutuvia kustannuksien pienentämistä julkiselle taloudelle. Hallitusohjelmassa lukee, että ”Nostetaan EU/ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksuja (nettomaksut) ja vähennetään vastaavasti korkeakoulujen valtionrahoitusta.”

Lukuvuosimaksujen korottaminen ei kuitenkaan vahvista korkeakoulujen taloutta, jos hakija- ja opiskelijamäärät pienenevät samalla. Suomalaisissa korkeakouluissa on voitu kerätä lukukausimaksuja EU/ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta jo vuodesta 2017. Uudistus ei tuolloin vahvistanut korkeakoulujen rahoitusta kaikkien korkeakoulujen osalta. Lukuvuosimaksukäytännöt ja maksujen vaikutukset ovat muodostuneet eri korkeakouluilla erilaisiksi.

Hallituksen esityksen vaikutusarviossa ennakoidaan, että lukuvuosimaksujen korottaminen saattaisi vähentää opiskelijaksi hakevien määrää jopa kolmanneksella (s.19), jolla on omat vaikutuksensa korkeakoulujen talouteen. Tämä on myös ristiriidassa Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton tiekartta 2035 -julkaisun (2021) ja Korkeakoulujen kestävä kasvun ohjelman (2021) linjausten kanssa, joilla tavoitellaan kansainvälisten opiskelijoiden määrän kolminkertaistamista. Akava on huolissaan lukuvuosimaksujen korottamisen vaikutuksesta Suomen vetovoimaan kansainvälisten opiskelijoiden näkökulmasta.

Suomen kilpailukyvyyn ja osaamistason vahvistaminen ei onnistu ilman kansainvälisiä osaajia. Suomen tulee panostaa kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien houkuttelun lisäksi myös heidän kotouttamiseen ja pitämiseen. Tällä hetkellä noin puolet kansainvälisistä opiskelijoista, jotka suorittavat korkeakoulututkinnon Suomessa, poistuvat maasta tutkinnon suorituksen jälkeen. Koulutus- ja työperäisen maahanmuuton tiekartta 2035 -julkaisun (2021) ja Korkeakoulujen kestävä kasvun ohjelman (2021) linjausten tavoitteena on, että 75 % valmistuvista kansainvälisistä opiskelijoista jäisivät Suomeen. Hallituksen esityksessä mainittu valtakunnallinen apurahajärjestelmä (s.17) on kannatettava keino ja kannuste Suomeen jäämiseen. Akava katsoo kuitenkin, että tämänkaltaisista kannusteista päättäminen ja viestiminen tulisi tehdä samanaikaisesti lukuvuosimaksujen korottamisen aikataulun kanssa.

Akava katsoo, että Suomen tulee olla houkutteleva paikka kansainvälisille opiskelijoille ja osaajille. Syrjintä on edelleen valitettavan yleistä työelämässä. Kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien työllistymismahdollisuuksia ja asenneilmapiiriä on parannettava.

Akava kannattaa lakiin esitettyä poikkeusta, jonka mukaan tilapäistä suojelua saavat eivät olisi jatkossa lukuvuosimaksuvelvollisia.

Lausunnonantajan näkemykset lukuvuosimaksujen kiertämisen ehkäisemistä koskevasta muutoksesta

Akava kannattaa lukuvuosimaksujen kiertämisen ehkäisemistä. Muutoksessa on varmistettava, että yksilöllä on mahdollisuus työskennellä opintojensa ohella. Myös monet suomalaiset opiskelijat käyvät töissä opintojensa ohella.

Lausunnonantajan näkemykset tiedonsaantioikeuden lisäämisestä

Akava kannattaa korkeakouluille tiedonsaantioikeuden mahdollistamista hakijoiden ja opiskelijoiden oleskelulupatiedoista.

Kouzmitchev Konstantin
Akava ry